

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Etika, právo, licence

Autor materiálu: Mgr. Martin Mach

Datum (období) vytvoření: 5. 9. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět, ročník: Informační a komunikační technologie,
2. ročník

Sada: IT3

Tematická oblast: Úvod do studia počítačových technologií

Číslo DUM: 13

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 1. 11. 2012

Ověřující učitel: Mgr. Martin Mach

Třída: MSR 2.

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace, která je určena pro seznámení žáků s etickými a právními aspekty používání informačních technologií. Prezentace může sloužit jako názorná pomůcka doplňující výklad učitele, ale také je vhodná pro domácí přípravu žáků (např. zpřístupněním formou e-learningu). Podmínkou efektivního používání materiálu je počítač připojený k Internetu. Materiál posiluje mezipředmětové vztahy (v oblasti etiky a práva zejména s občanskou naukou). Obsahuje také zpětnou vazbu v podobě snímků s otázkami a úkoly k tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Etika, právo, licence

Mgr. Martin Mach

2. ročník

Zásady počítačové etiky

Nepoužiješ počítač k poškození jiného člověka ani k narušení jeho soukromí.

Nepoužiješ počítač ke krádeži, falešnému svědectví ani si nebudeš osvojovat cizí práci.

Budeš přemýšlet o sociálních dopadech své práce na počítači.

Právní normy

- Zákon o svobodném přístupu k informacím
- Zákon na ochranu osobních údajů

Úkoly:

- a) Najděte na webových stránkách KÚ Jihočeského kraje povinně zveřejňované údaje podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.
- b) Najděte na webových stránkách Úřadu pro ochranu osobních údajů základní informace o jeho poslání a činnosti.

Ochrana autorských práv

- Autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb.)

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo:

- cituje ve svém díle v odůvodnitelné míře výňatky z děl ...
- zařadí do svého díla (odborného) drobná celá díla ...
- užije zveřejněné cizí dílo v přednášce výlučně k účelům vědeckým nebo vyučovacím ...

Vždy je však nutno uvést:

- ✓ jméno autora
- ✓ název díla
- ✓ pramen

= citace

Obrázky

- používáme vždy celé, bez úprav
- kromě vlastní tvorby můžeme použít obrázky:
  - z volně dostupných zdrojů
  - po zajištění souhlasu autora
- bez ohledu na právo autora můžeme obrázky používat pouze pro vyučovací účely

Příklad citace obrázku:

HILLEWAERT, Hans. [cit. 2010-10-04]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Equus_burchelli_2.jpg

Creative Commons – sada licencí, které za určených podmínek umožňují volné šíření, zpravidla pro nekomerční účely.

✓ obsahují různé varianty, které popisují, jaká práva si chce držitel autorských práv podržet a jakých si přeje se vzdát

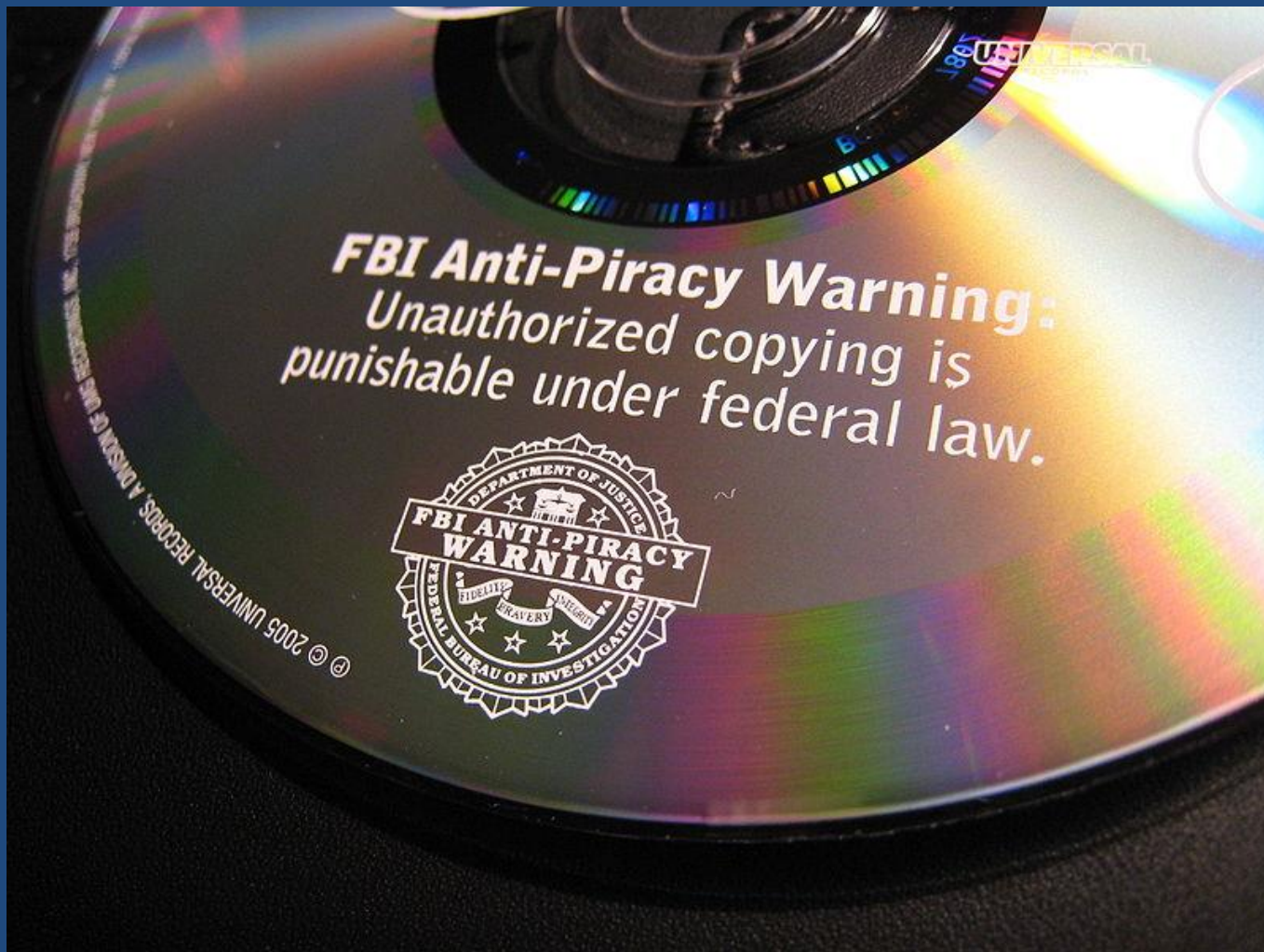
Hudba a video

- autorský zákon (§ 30)
- do práva autorského nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam či rozmnoženinu díla
→ osobní užití díla je možné, šíření nikoliv!

Poznámka: Výměnné sítě (P2P) slouží nejen ke stahování, ale současně k šíření díla.

Pozor na nelegální kopírování a šíření autorských děl

Počítačové programy a databáze

- bez oprávnění (licence) není možno užívat pro osobní potřebu
- nelze ani ukládat na disk počítače
- nelegální je rovněž odstraňování ochrany proti kopírování (např. cracking)

Licence k užití programu

- program je autorské dílo a autoři k němu mají autorská práva
- licence = oprávnění k užívání
- licenční smlouva jako typ obchodní smlouvy
- aktivace a registrace

Úkol: Uvedte, jaké výhody může uživateli přinést registrace programu.

Druhy softwaru a licencí

- **OEM software** – vazba na koupi nového počítače (obvykle nižší cena, ale nepřenositelnost)
- **Komerční (proprietární) software** („krabicový sw“)
- **Demoverze a zkušební (trial) verze** programů
- **Shareware** – s podmínkou po určité době užívání
- **Freeware** – lze používat i rozšiřovat zdarma
- licence **GNU/GPL (Open Source)** – skupina tzv. svobodného softwaru (free software), základní charakteristikou je volně přístupný kód programu

Otázky a úkoly:

1. Prostudujte si právní názory na užití díla pro osobní potřebu uvedené na:
  - a) stránkách České protipirátské unie (sekce F.A.Q.)
  - b) stránkách wikipedie (kapitola Autorské právo)Liší se v něčem?
2. Zjistěte, jaké hrozí v ČR tresty za porušení autorského práva (spáchání trestného činu).
3. Zjistěte typ licence, pod kterou je vytvářena encyklopedie Wikipedie.
4. Co je to spam a hoax? (Pokud nevíte, využijte Internet, např. encyklopedii Wikipedie.)

Otázky a úkoly:

5. Vyberte správná tvrzení:

- a) Za free software se nikdy neplatí.
- b) Free software nelze upravovat.
- c) Linux je distribuován pod licencí GNU.
- d) Hodnotnější verze komerčního softwaru je označena jako OEM verze.
- e) Programy Open Office.org patří mezi Open Source.
- f) Programy Adobe Photoshop a GIMP jsou programy s odlišnými druhy licencí.

Seznam použité literatury a pramenů

Použitá literatura:

ROUBAL, Pavel. *Informatika a výpočetní technika pro střední školy - Teoretická učebnice*. dotisk 1. vyd. Brno: Computer Press, 2012. ISBN 978-80-251-3228-9.

V prezentaci byl použit obrázek:

[1] Bizmac. [cit. 2012-09-05]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Fbi_anti_piracy_warning.jpg